

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

общеобразовательной школе зависит от креативного подхода к развитию учителя в системе методической работы школы, анализируется значение методической работы школы как целостной системы мероприятий и действий.

Ключевые слова: *творческий учитель, учебно-воспитательный процесс, средняя общеобразовательная школа, креативный подход, методическая работа школы.*

This article has a modern approach to a creative teacher development, pointing that an effectiveness of study-brought up process in secondary school depends on an creative approach to creative teacher development in methodical school working system, the significance of methodical school working is analyzed as an integrated system of methods and actions, which are directed at reaching of determined objects and tasks.

Key words: *creative teacher, study-brought process, secondary school general education, creative approach, methodical school work.*

УДК 378168004

**Зарема Сейдаметова,
м. Симферополь**

**МУЛЬТИМЕДІА-ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ “ОСНОВ
ПРИКЛАДНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ”
(НА ПРИКЛАДІ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ)**

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої школи актуалізувалася проблема підвищення рівня пізнавальної активності студентів. В умовах збільшення інформаційних потоків усе складніше забезпечити високий рівень освіченості, застосовуючи для цієї мети тільки традиційні методи навчання. Відсутність повсякденного пошуку приводить до шаблону у викладанні, а цей прояв сталості руйнує й вбиває інтерес студентів до навчання. Усе це змушує постійно шукати нові методи і форми освітньої діяльності, удосконалювати методику навчання, впроваджувати в навчальний процес більш ефективні методи і

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

засоби для того, щоб активізувати процес засвоєння знань, формування вмій і навичок.

Сьогодні мультимедіа-технології – один із перспективних напрямів інформатизації навчального процесу. В удосконалюванні програмного і методичного забезпечення, матеріальної бази, а також в обов'язковому підвищенні кваліфікації викладацького складу бачиться перспектива успішного застосування сучасних інформаційних технологій в утворенні. Тому ми вважаємо актуальним використання мультимедіа засобів при підготовці інженерів-педагогів швейного профілю, що дозволять не тільки поліпшити якість освітнього процесу, але й підвищити інформаційну культуру майбутніх фахівців. Природне використання мультимедіа технологій не може не відбитися на змісті, формах і методах навчання. Це зумовлює необхідність організації науково-обґрунтованого навчального процесу, що відповідає сучасним перспективним напрямам розвитку науки і техніки.

Мета публікації. Проаналізувати наявні, а також авторські, розроблені нами, технології для стимулювання пізнавальної діяльності майбутніх інженерів-педагогів швейної спеціальності, що допоможуть студентам:

- підвищити зацікавленість в оволодінні новим навчальним матеріалом;
- поліпшити якість опанування нового навчального матеріалу з курсу “Основи прикладної антропології”;
- посилити мотивацію студентів до пізнавального процесу.

Аналіз досліджень з постановкою проблеми. Існує багато способів розвитку пізнавальної активності студентів. Один зі способів – це застосування відеофільмів і мультимедіа технологій, що дають можливість підвищити ступінь активності студентів і залучити їхню увагу.

Безперечно, що мультимедійні технології збагачують процес

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

навчання, дозволяють зробити навчання більш ефективним, втягуючи в процес сприйняття навчальної інформації більшість почуттєвих компонентів того, кого навчають. Відомо [1, с. 68], що той, кого навчають, з першого разу запам'ятовує лише чверть почутого і третину побаченого, при комбінованому впливі на слух і зір – половину, а при залученні того, кого навчають ще й в активні дії (наприклад, при використанні інтерактивних мультимедіа-технологій) частка засвоєного може скласти 75%. Цілком можливо, що це, швидше за все, явно оптимістична оцінка, але про підвищення ефективності засвоєння навчального матеріалу, коли до процесу сприйняття залучено й зорову, й слухову складові, – було відоме задовго до появи комп'ютерів. Мультимедійні технології перетворили навчальну наочність зі статичної на динамічну, тобто з'явилася можливість спостерігати за досліджуваними процесами в часі. Раніше такою можливістю було наділено лише навчальне телебачення. Досить багато освітніх задач пов'язані з тим, що демонстрацію досліджуваних явищ неможливо здійснити у навчальній аудиторії через відсутність технічної і дидактичної оснащеності. У цьому випадку засоби мультимедіа є єдино доступним на сьогоднішній день.

Використання мультимедійної комп'ютерної технології дало можливість оперативно сполучити різноманітні засоби, що сприяють більш глибокому й усвідомленому засвоєнню досліджуваного матеріалу, заощаджувати час заняття, наситити його інформацією. Так, організація занять із використанням мультимедіа-технологій із застосуванням спеціального проєктора дає можливість демонструвати наочний матеріал по дисципліні і заощаджувати час по його відтворенню на дошці, тим самим інтенсифікуючи виклад навчального матеріалу.

Аналіз праць педагогів, що використовують засоби мультимедіа, дозволяє виділити додаткові вимоги до підготовки мультимедійних матеріалів і організації заняття [2, с. 32-34; 3,

- мультимедіа засоби бажано застосовувати через 5-10 хв. після початку роботи;

- при використанні мультимедіа засобів одноманітна структура заняття, незважаючи на цікаву передачу, призводить до швидкого *стомлення*, тому що важко впродовж всього заняття займатися одним видом діяльності (тільки дивитися або тільки слухати). Тому не доцільно зловживати використанням мультимедіа засобів, а слід запроваджувати *чергування різних методів і прийомів роботи*;

- упродовж тижня кількість занять із застосуванням мультимедіа засобів для студентів не повинно перевищувати 4-6. Обов'язковим мінімумом протягом навчального року для всіх студентів можна вважати 136 годин, а максимумом – 442;

- *мультимедійні лекції* можуть бути використані також цілком фрагментарно, у залежності від цілей, що переслідують викладач. Існують наступні норми використання аудіовізуальних засобів, що враховують динаміку працездатності студентів. Тривалість *мультимедіа лекції* на одному занятті не повинна перевищувати 20-30 хв., тривалість фрагментів – 4-6 хв., загальна кількість фрагментів на одному занятті – не більше 5.

Одним з найважливіших переваг використання мультимедіа засобів у навчальному процесі є їхні можливості в плані забезпечення *наочності й емоційності* досліджуваного матеріалу, що у свою чергу можна розглядати як додаткові засоби організації і керування увагою студентів. Однак бажаний ефект досягається тільки в тому випадку, коли мультимедіа засоби використовуються відповідно до закономірностей протікання пізнавальної діяльності студентів, характеристиками навчального матеріалу і навчальних задач.

Мультимедіа дозволяють сполучити вербальну і наочно-почуттєву інформацію, що сприяє мотивації студентів, створенню

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

актуального настрою на навчання. Так, при використанні мультимедіа на занятті через структурування і візуалізацію інформації відбувається посилення мотивації того, хто навчається, активізація його пізнавальної діяльності, як на рівні свідомості, так і підсвідомості [4].

З усіх інформаційних каналів візуальний є найбільш дієвим, тому його використання у галузі мультимедіа освіти є найбільш оптимальним. Поліпшення якості подачі матеріалу засобами мультимедіа досягається шляхом:

- використання кольорової графіки, анімації, гіпертексту;
- допуску можливостей постійного відновлення;
- допуску копіювань і переносу частин для цитування;
- допуску можливостей нелінійного проходження матеріалу, завдяки присутності безлічі гіперпосилань;
- установки гіперзв'язків з додатковою літературою, алфавітним і предметним покажчиком.

Сила емоційного впливу мультимедійних засобів викликає інтерес і позитивний емоційний настрій задля сприйняття. Однак, *надлишок емоційності ускладнить засвоєння й осмислення досліджуваного матеріалу*. Колір, розмір графіків і малюнків, використання анімації, чіткий і продуманий лекторський коментар значимі при сприйнятті будь-яких мультимедіа засобів.

На нашу думку, за умови систематичного використання мультимедіа технологій у навчальному процесі в сполученні з традиційними методами навчання можна значно підвищити ефективність навчання. Щоб правильно вирішити ці питання, потрібно ретельно переглянути організацію процесу навчання, методикау і технічне оснащення лекційної аудиторії, що повинна забезпечуватися звукотехнічними і світлопроекційними засобами передачі інформації та інших наочних пристроїв, що підвищують ефективність сприйняття інформації студентами.

Отже використання сучасних мультимедіа технологій у

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

викладанні “Основи прикладної антропології” дозволяє не тільки демонструвати наочний матеріал дисципліни, у тому числі за допомогою мультимедійних лекцій, але й дозволяє підвищити ефективність і мотивацію навчання.

Можна виокремити основні методичні поради щодо організації навчання студентів засобами мультимедіа:

1) мультимедійний супровід лекцій мають здійснюватися у комп’ютерних класах із використанням мультимедіа проекторів;

2) на практичних заняттях за кожним студентом повинен бути закріплений окремий комп’ютер, на якому доцільно створити його особисту папку, названу шифром класу і прізвищем того, кого навчають;

3) упровадження індивідуального контролю знань, що включає широке використання тестових програм, банку багаторівневих завдань і питань;

4) широке використання активних методів навчання, ділових ігор. У нашій роботі ми апробуємо метод інформаційного ресурсу. Цей метод використовується в самостійній роботі студентів щодо пошуку додаткової інформації з вивчених тем;

5) забезпечення електронними навчальними посібниками.

Розроблений нами електронний навчальний посібник по дисципліні дає можливість рівнобіжного і концентричного вивчення основних розділів “Основи прикладної антропології”. Це дозволяє тому, хто навчається по мірі засвоєння курсу одержувати більш глибокі знання по кожному з розділів, не втрачаючи при цьому цілісності викладу всього навчального матеріалу.

Мультимедійні лекції по “Основах прикладної антропології” мають широкий діапазон виразності, художніх і технічних можливостей, дозволяють легко підсилити враження від матеріалу, що викладається, керувати увагою, виділяючи головне зображення засобами динаміки і *композиції кванта навчальної інформації (порція інформації, виведена на екран в даний момент)*,

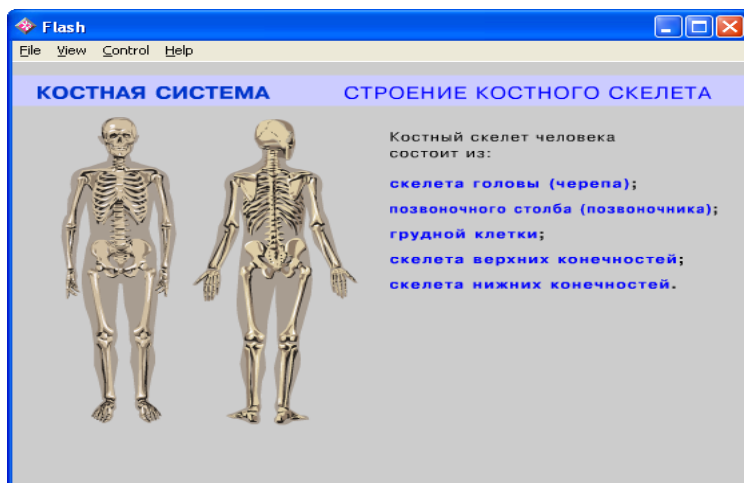
Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

монтажною зміною планів. Кожен квант навчальної інформації ми продумували таким чином, щоб не допустити перемішування інформації в ньому. Досягалося це за допомогою виділення центрального головного об'єкта, ослабленням усього відволікаючого різними засобами: співвідношенням головного об'єкта і навколишніх фонових об'єктів, різною інтенсивністю фарбування, виділенням чи світлом об'єктів і т.п. (мал. 1).

Завдяки цим прийомам ми досягли адекватного сполучення об'єкта і тла, що сприяє *оптимальному розподілу уваги студентів*.

При створенні мультимедійного супроводу лекцій по дисципліні ми прагнули не тільки дохідливо, але і цікаво побудувати епізод – квант навчальної інформації, додати монтажу несподіванки, композиції кадру, домогтися максимальної виразності великих планів. Усе це, взяте разом, впливає на глядача, викликає *мимовільну увагу і сприяє також мимовільному запам'ятовуванню навчального матеріалу*. Застосування мультимедійної лекції на занятті припускає *особливу структуру*:

- *Організаційний момент*. Викладач повідомляє тему й мету заняття з проханням записати в конспект лекцій. Вступне слово по тривалості не повинне перевищувати декількох хвилин.

Мал.1. Квант навчальної інформації з теми “Кісткова система людини”

- *Актуалізація опорних знань* – бесіда, у якій викладач спеціально розробленими питаннями допомагає студентам згадати все, що вони вже знають по даній темі.

- *Вивчення нового матеріалу. Перегляд мультимедійної лекції із коментарем викладача.* Якщо використовується досить тривала мультимедійна лекція, привернути увагу до її змісту можна розглянувши зі студентами її план. Пункти плану орієнтують студентів у процесі перегляду мультимедійної лекції, допомагаючи їм відрізнити основне від другорядного, виділити істотне. Після демонстрації викладач проводить бесіду, у ході якої:

- з'ясує, що було незрозуміле і як засвоєний матеріал;
- зв'яже новий екранний матеріал з раніше вивченим;
- уточнює і доповнює отримані представлення, приводить

їх у систему, робить висновки, узагальнення;

- спрямовує думки студентів на підтвердження теоретичних положень заняття, на засвоєння формулювань, правил, законів.

- *Закріплення. Самостійна робота студентів по пошуку додаткової інформації з теми.* Цей етап заняття доцільно вносити на самостійну поза аудиторну роботу студентів, якщо комп'ютерні аудиторії не оснащені глобальною мережею Інтернет. На цьому етапі пошук додаткової інформації студентами здійснюється за допомогою ключових слів по запропонованим викладачем електронним посиланням. Використання мультимедійних засобів при вивченні матеріалу засобом інформаційних ресурсів дає можливість закріплення навчального матеріалу у межах:

- укрупнення логічної структури вивченого матеріалу шляхом об'єднання його елементів у структурну схему електронного конспекту лекції;

- залучення студентів у пошукову і дослідницьку діяльність у ході перебування додаткової інформації з вивченої теми;

- залучення студентів у самостійну творчу діяльність

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

у ході рішення задачі оформлення своїх електронних конспектів лекцій.

• *Оцінка знань.* На цьому етапі студентам запропоновується виявити рівень засвоєння матеріалу по прослуханій темі за допомогою електронних тестів. Такий контроль знань дозволяє виконати швидко перевірку знань студентів і моментально видати результати їхньої оцінки. По відповідності відповідей студентів викладач може оцінити ефективність застосування мультимедіа засобів на занятті.

Дотримуючись наведеної вище структури заняття, ми дійшли до висновку, що важливо враховувати те, що після демонстрації відеоматеріалів студенти ще певний час перебувають під враженням від побаченого і *не можуть відразу переключитися* на інший вид діяльності. Іноді буває доцільно використовувати *повторний перегляд* матеріалу на цьому ж занятті, або на наступному. При вторинному показі студенти за допомогою викладача зауважують подробиці, пропущені при першому перегляді; його можна використовувати з метою узагальнення і самоконтролю студентів.

Висновки. Використання мультимедіа технологій у навчальному процесі дозволяє:

- організувати оптимальне сполучення мотиваційних і наочних параметрів навчального матеріалу;
- провести облік характеристик динаміки працездатності студентів;
- організувати підготовку і проведення заняття з урахуванням особливостей сприйняття мультимедійних матеріалів;
- використовувати спеціальні прийоми, зв'язані з характеристиками навчального матеріалу і його структуруванням;
- використовувати такі компоненти навчального матеріалу, що мають відношення до самопізнання, самовираження, самоствердження, спілкування й оцінки зі сторони;
- стимулювати самостійну роботу студентів, підвищуючи активність їхньої пізнавальної діяльності;
- дає можливість інтеграції знань студентів, отриманих

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

раніше по інших дисциплінам та підвищити їхню інформаційну культуру.

Досвід використання мультимедійних технологій показує те, що:

- різко підвищується інтерес студентів до роботи і їхня активність;
- розвивається алгоритмічний стиль мислення, формується уміння приймати оптимальні рішення, діючи варіативно;
- викладач звільняється від маси рутинної роботи, надається можливість творчої діяльності на підставі отриманих результатів.

Подальші напрями дослідження. На заняттях із застосуванням мультимедіа можливе використання такого виду самостійної роботи студентів як ведення електронних конспектів лекцій зі використанням методу проектів.

Унікальність структури такого заняття полягатиме в тому, що вся інформація (навчальний матеріал) сприймається та обробляється студентами засобами мультимедіа, і зберігається на електронних носіях у вигляді електронних конспектів лекцій.

Література

1. Кирмайер Г. Мультимедиа. – М.: Малип, 1994. – 192 с.
2. Самарина Н.В. Досвід і перспективи розвитку комп'ютерних технологій навчання на історичному факультеті РГУ // Университетское образование в XXI веке: прогнозы, тенденции развития, проблемы реформирования: материалы научно-методической конференции. – Ростов-на-Дону: УПЛ РГУ, 1996. – Ч. 3. – С. 32-34.
3. Kritski S. P., Kudrjavceva A. A., Samarina N. V. The Use of Modern Computer Technologies in Educational Process of Humanistic Faculcies of RSU // In the Proceedings of Second International Conference on Distance Education in Russia ICDED'96 (Moscow, 2-5 July, 1996). – М.: OSNA, 1996. – P. 252-253.
4. Использование мультимедійных технологий в школе // Статьи и обзоры – 2007 [Електронний ресурс]. – Режим

Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи

доступу <http://www.curator.ru/pedagog/media3_1.html>.

В статье предложена структура проведения занятий с использованием мультимедиа технологий и основные методические особенности организации познавательной деятельности студентов средствами мультимедиа.

Ключевые слова: мультимедиа-технологии, инженер-педагог, прикладная антропология.

Structure of the undertaking occupation is offered In article with use multimedia technology and the main methodical particularities to organizations to cognitive activity student facility multimedia.

Key words: multimedia-technologies, engineer-teacher, applied anthropology.